

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2011-2012
Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΜΕΡΟΣ Α
ΕΠΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Μέρος Β: Καπιταλισμός και Τάξεις.

- Προσφορά και Ζήτηση: Ανταγωνισμός και Συντονισμός

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

- Βασικό χαρακτηριστικό του συστήματος του καπιταλισμού σε σχέση με λοιπά οικονομικά συστήματα είναι η ελευθερία επιλογής στις οικονομικές αποφάσεις.

- Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλυθεί η έννοια της αγοράς και η λειτουργία της σε ανταγωνιστικό περιβάλλον και θα δούμε πως λειτουργούν οι αγορές βάσει της προσφοράς και της ζήτησης.

- Οι αγορές παρέχουν το μέσο δια του οποίου άτομα και εταιρείες αλληλεπιδρούν και συντονίζουν τις πολυπληθείς και πολύπλοκες δραστηριότητες που συγκροτούν την οικονομία, χωρίς να υπάρχει κανείς που να κατευθύνει τη διαδικασία αυτή.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Η ιδέα αυτή εκφράζεται με τέσσερα κύρια σημεία:

1. Οι ανταγωνιστικές αγορές αποτελούνται από πολλούς δυνητικούς αγοραστές και πωλητές, χωρίς κανένας τους να έχει τη δύναμη να υπαγορεύσει όρους σε άλλους.
2. Οι έννοιες – κλειδιά για την κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των ανταγωνιστικών αγορών είναι οι καμπύλες προσφοράς / ζήτησης και η εκκαθάριση της αγοράς.
3. Οι ανταγωνιστικές αγορές παρέχουν ένα αποκεντρωμένο σύστημα κινήτρων – ανταμείβοντας την επιτυχία και τιμωρώντας την αποτυχία – καθώς και ένα σύστημα πληροφόρησης που εντοπίζει τη σπανιότητα των διαφόρων αγαθών.
4. Υπό ορισμένες συνθήκες οι αγορές συντονίζουν την οικονομία κατά τρόπο επωφελή, όταν όμως οι συνθήκες δεν εκπληρούνται, τότε οι αγορές αποτυχαίνουν σε αυτή τη λειτουργία.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΒΑΣΕΙ ΚΑΝΟΝΩΝ ΚΑΙ ΕΝΤΟΛΩΝ

Κατά τον Adam Smith υπήρχε το αόρατο χέρι που συντονίζει τις αγορές.

Τρόποι που μπορεί να επιτευχθεί ο συντονισμός:

1) **Συντονισμός βάσει κανόνων** πραγματοποιείται όταν οι αλληλεπιδράσεις διέπονται από γενικές αρχές συμπεριφοράς. Δεν υπάρχει στην περίπτωση αυτή κανείς που να υπαγορεύει την ακριβή συμπεριφορά των άλλων. Καθένας ακολουθεί ένα δίκτυο κανόνων.

2) **Συντονισμός βάσει εντολής** πραγματοποιείται όταν οι αλληλεπιδράσεις διέπονται από εντολές οι οποίες καθορίζουν ακριβή συμπεριφορά. Εδώ υπάρχει κάποιος που υπαγορεύει στους άλλους τη συμπεριφορά τους.

Δεν υπάρχει άριστος τρόπος συντονισμού. Ανάλογα με την περίσταση υπάρχει και η κατάλληλη μέθοδος.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

- Ο συντονισμός δεν είναι απαραίτητο ότι λειτουργεί από μόνος του σωστά.

- Υπάρχουν δυο προβλήματα συντονισμού: **η πληροφόρηση και τα κίνητρα.**

Για να λειτουργούσαν οι αγορές όπως το ήθελε ο Adam Smith, έπρεπε να ισχύουν 2 κανόνες: ο κανόνας της ατομικής ιδιοκτησίας και του ανταγωνισμού:

Α. Κανόνας ατομικής ιδιοκτησίας. Ο μόνος τρόπος να αποκτήσεις κανείς κάτι είναι μέσω δωρεάς, εργασίας ή αγοράς. Έτσι, καθώς οι δωρεές δεν είναι ο κανόνας και οι άνθρωποι δεν είναι αυτάρκεις, τότε η αγορά και η πώληση είναι βασικές δραστηριότητες για την ευημερία της κοινωνίας.

Β. Κανόνας ανταγωνισμού. Η αγορά αποτελείται από πολλούς δυνητικούς αγοραστές και πωλητές.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗ

- Αγοραία ανταλλαγή είναι η μεταβίβαση του τίτλου ιδιοκτησίας ενός αντικειμένου σε ένα τρίτο, με αντάλλαγμα μια, κάποιας μορφής πληρωμή με αμοιβαίως αποδεκτούς όρους.

- Ο όρος αγορά, αναφέρεται σε όλες τις δραστηριότητες αγοράς και πώλησης εκείνων των προσώπων που θέλουν να εμπορευτούν ένα αγαθό ή μια υπηρεσία. Η αγορά αποτελείται από εκείνους που προσφέρουν για πώληση και εκείνους που ζητούν να αγοράσουν.

- Οι αγορές λειτουργούν προσδιορίζοντας 2 οικονομικά αποτελέσματα: **α)** την τιμή στην οποία ανταλλάσσεται ένα αγαθό και **β)** την ποσότητα που θα αγορασθεί και θα πουληθεί. Κάθε αγορά έχει 2 είδη συμμετεχόντων. Αυτούς που ζητούν (επιθυμούν να αγοράσουν το αγαθό) και εκείνους που προσφέρουν (να πουλήσουν το αγαθό).

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Η ΖΗΤΗΣΗ

Για τα περισσότερα αγαθά όταν αυξάνεται η τιμή μειώνεται η ζητούμενη ποσότητα και αντιστρόφως. Η αρνητική αυτή σχέση μεταξύ τιμής και ζητούμενης ποσότητας είναι τόσο γενική που οι οικονομολόγοι την ονομάζουν νόμο της ζήτησης. Ισχύει βέβαια υπό την προϋπόθεση ότι οι λοιποί παράγοντες παραμένουν αμετάβλητοι.

Μια καμπύλη ζήτησης δείχνει για κάθε πιθανή τιμή, τι είναι διατεθειμένοι και μπορούν να αγοράσουν οι αγοραστές από ένα αγαθό ή υπηρεσία.

Ποιοι άλλοι παράγοντες επηρεάζουν την ζήτηση;

- Το εισόδημα (κανονικά – κατώτερα αγαθά)
- Οι τιμές των άλλων αγαθών (υποκατάστατα – συμπληρωματικά αγαθά)
- Οι προτιμήσεις των καταναλωτών
- Οι προσδοκίες των καταναλωτών
- Ο αριθμός των αγοραστών
- Άλλοι παράγοντες (καιρικές συνθήκες, κυβερνητική πολιτική κ.ά.)

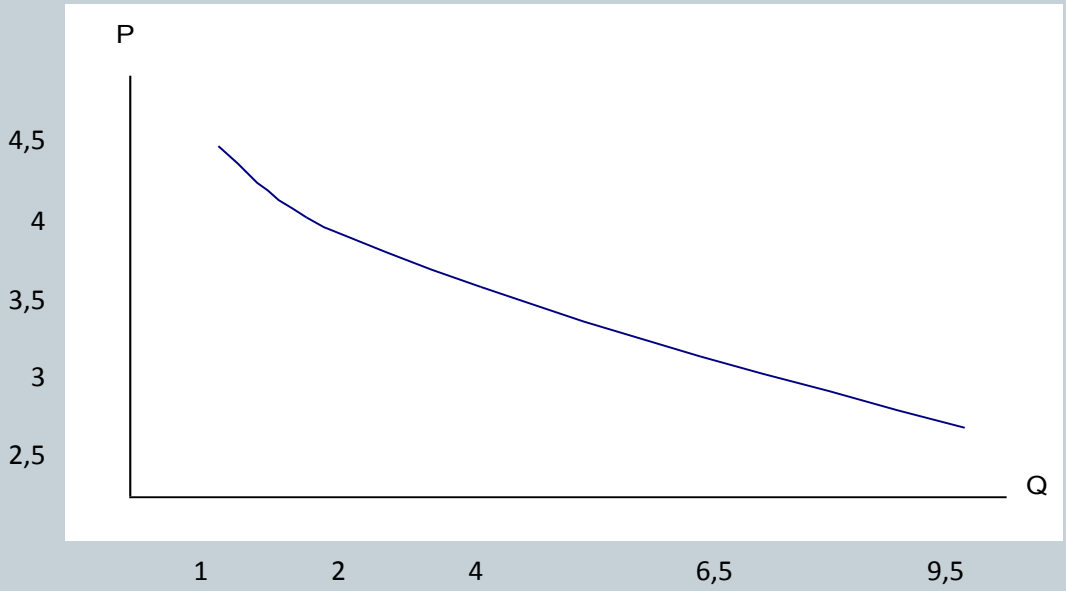
ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΖΗΤΗΣΗΣ: Ας υποθέσουμε προς στιγμήν ότι όλες οι άλλες μεταβλητές εκτός της τιμής παραμένουν αμετάβλητες (ceteris paribus). Ο παρακάτω πίνακας δίνει υποθετικά στοιχεία για την ζήτηση ενός νοικοκυριού για κρέας κάθε μήνα:

P (€)	Qd (κιλά)	
4,5	1	
4	2	Πίνακας ζήτησης (demand schedule)
3,5	4	
3	6,5	
2,5	9,5	

Η καμπύλη ζήτησης ενός αγαθού δείχνει την ζητούμενη ποσότητα που ο καταναλωτής είναι διατεθειμένος να αγοράσει σε κάθε τιμή. Η καμπύλη ζήτησης έχει αρνητική κλίση.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

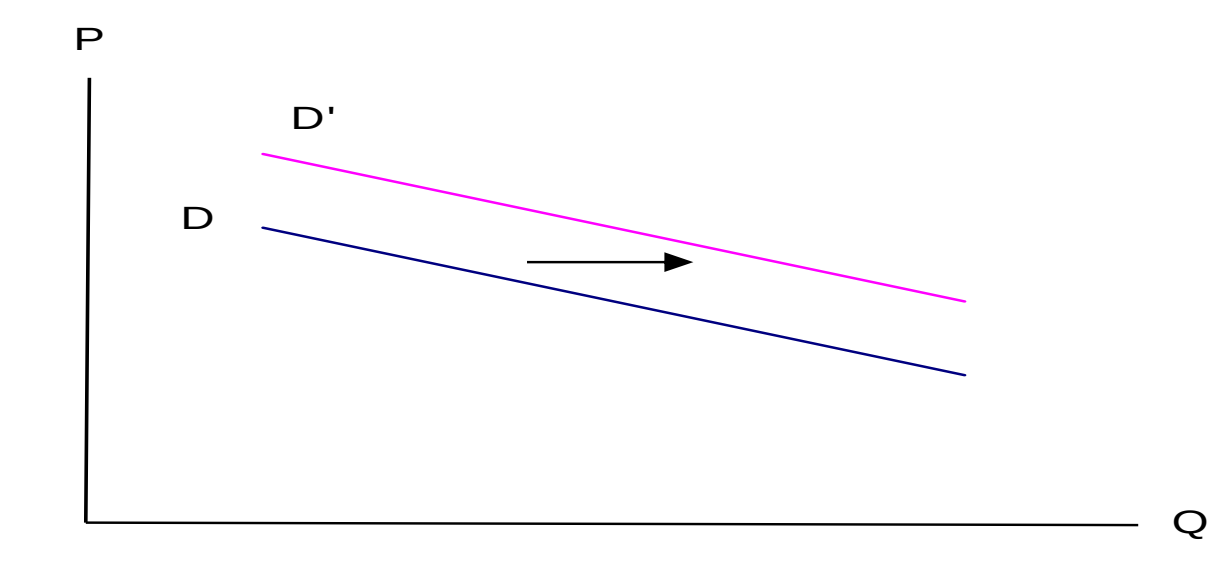
ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Η συνολική ή αγοραία ζήτηση για ένα αγαθό προκύπτει ως το οριζόντιο άθροισμα όλων των ατομικών καμπυλών ζήτησης για αυτό το αγαθό. Έστω μια αγορά με 3 μόνο καταναλωτές Α, Β, και Γ:

P	Q_A	Q_B	$Q_Γ$	Q_D (συνολική ζήτηση)
20	100	50	200	350
15	120	90	210	420
10	130	120	215	465

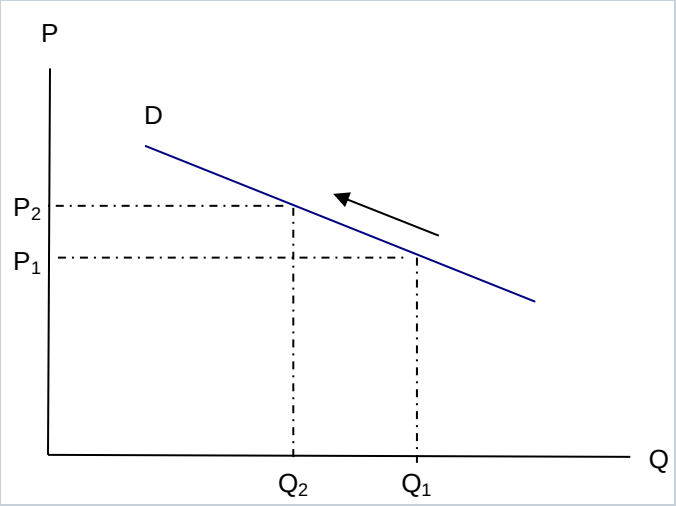
ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΗ ΖΗΤΗΣΗ Σε κάθε τιμή οι αγοραστές ζητούν μεγαλύτερες ποσότητες και η καμπύλη ζήτησης μετατοπίζεται δεξιά.

P	Q_D	Q'_D
50	100	150
30	150	200
10	200	250

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Αν όμως μεταβληθεί η τιμή, η καμπύλη ζήτησης δεν μετατοπίζεται αλλά έχουμε μετακίνηση από ένα σημείο σε ένα άλλο.

Παράδειγμα: Μέτρα για μείωση καπνίσματος

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

ΠΡΟΣΦΟΡΑ

- ✓ Μια καμπύλη προσφοράς δείχνει για κάθε δυνατή τιμή, την ποσότητα του αγαθού ή της υπηρεσίας που επιθυμούν να πουλήσουν οι παραγωγοί.
- ✓ Απεικονίζει την πλευρά των πωλητών στην αγορά. Έχουν πάντοτε θετική κλίση γιατί όταν αυξάνεται η τιμή συμφέρει τους προμηθευτές να πουλήσουν σε υψηλότερες τιμές ώστε να έχουν υψηλότερα κέρδη.
- ✓ Ισχύει βέβαια υπό την προϋπόθεση ότι οι λοιποί παράγοντες παραμένουν αμετάβλητοι.

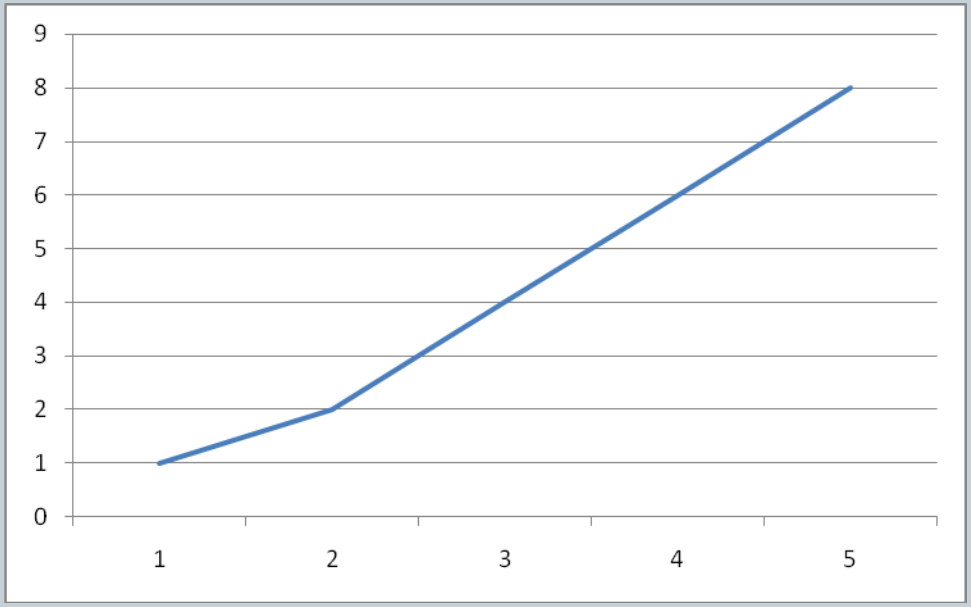
Ποιοι άλλοι παράγοντες επηρεάζουν την προσφορά;

- ❑ Η τεχνολογία και η παραγωγικότητα (εξοικονόμηση κόστους).
- ❑ Οι τιμές των παραγωγικών συντελεστών
- ❑ Οι τιμές των άλλων αγαθών (ανταγωνιστικά ή συμπληρωματικά αγαθά από την πλευρά της προσφοράς)
- ❑ Τυχαίοι, φυσικοί ή άλλοι παράγοντες (καιρικές συνθήκες, απεργίες κ.λ.π.)
- ❑ Οι προσδοκίες των παραγωγών ως προς την τιμή
- ❑ Οι φόροι και επιδοτήσεις
- ❑ Ο αριθμός των επιχειρήσεων

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

ΚΑΜΠΥΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

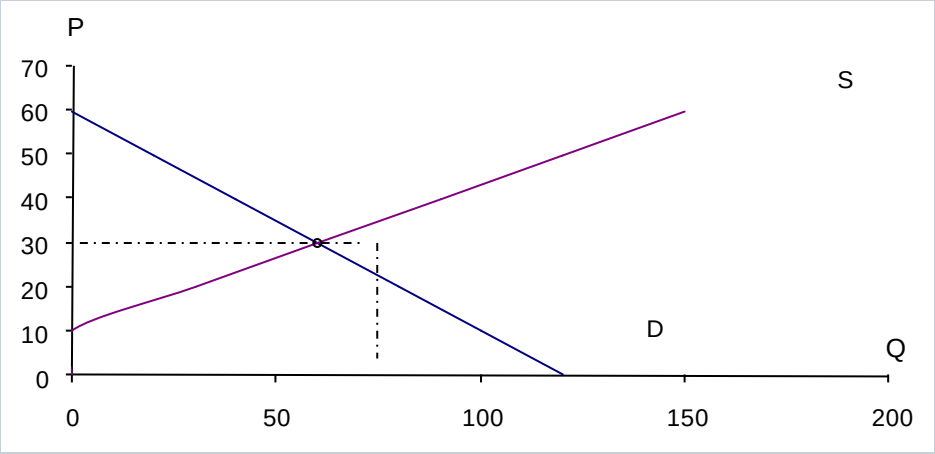
Η καμπύλη προσφοράς απεικονίζει τις ποσότητες που οι πωλητές επιθυμούν και μπορούν να προσφέρουν στην αγορά στις διάφορες πιθανές τιμές, υποθέτοντας ότι κανένας άλλος παράγοντας που επηρεάζει την προσφορά δεν μεταβάλλεται.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗΣ

Ισορροπία της αγοράς: το σημείο τομής των καμπύλων ζήτησης και προσφοράς. Η τιμή στο σημείο αυτό ονομάζεται τιμή ισορροπίας και η ποσότητα ονομάζεται ποσότητα ισορροπίας. Η τιμή ισορροπίας ονομάζεται επίσης και τιμή εκκαθάρισης της αγοράς.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

P	Q_D	Q_S	
0	120	0	**Υπερβάλλουσα ζήτηση**
10	100	0	Υπερβάλλουσα ζήτηση
20	80	30	Υπερβάλλουσα ζήτηση
30	60	60	Ισορροπία
40	40	90	**Υπερβάλλουσα προσφορά**
50	20	120	Υπερβάλλουσα προσφορά
60	0	150	Υπερβάλλουσα προσφορά

Υπερβάλλουσα προσφορά υπάρχει όταν σε μια δεδομένη τιμή κάποιου αγαθού ή υπηρεσίας, προσφέρονται περισσότερες ποσότητες από ότι ζητούνται.

Υπερβάλλουσα ζήτηση υπάρχει όταν σε μια δεδομένη τιμή ζητείται μεγαλύτερη ποσότητα αγαθού ή υπηρεσίας από εκείνη που προσφέρεται.

Μεταβολές της προσφοράς και ζήτησης

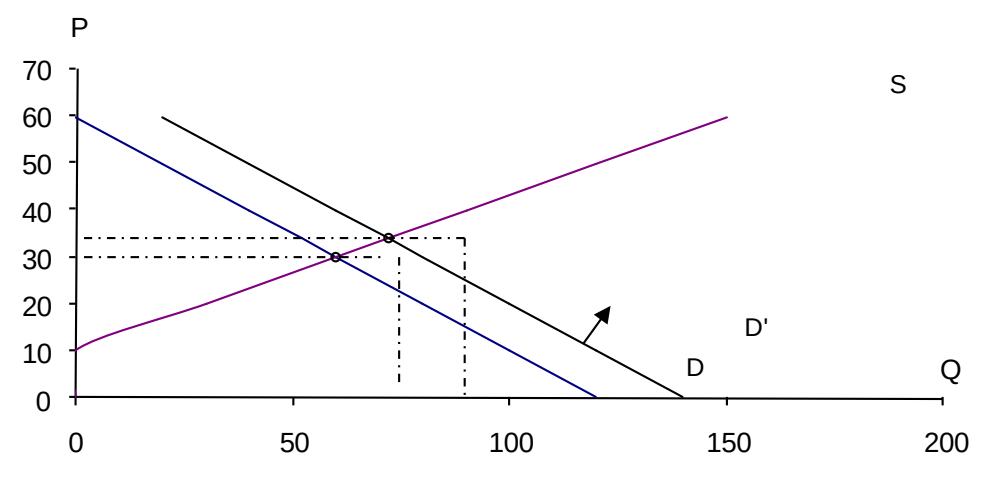
- Μια υψηλότερη τιμή θα οδηγούσε τους καταναλωτές να ζητήσουν λιγότερες ποσότητες και τους πωλητές να προσφέρουν υψηλότερες. Οι μεταβολές αυτές καλούνται κινήσεις κατά μήκος της καμπύλης ζήτησης και της καμπύλης προσφοράς.

- Όταν όμως κάποιο γεγονός μετατοπίσει κάποια από τις καμπύλες προσφοράς και ζήτησης η ισορροπία μεταβάλλεται (μεταβολές στην προσφερόμενη ή ζητούμενη ποσότητα για λόγους διαφορετικούς από μια μεταβολή στην τιμή.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

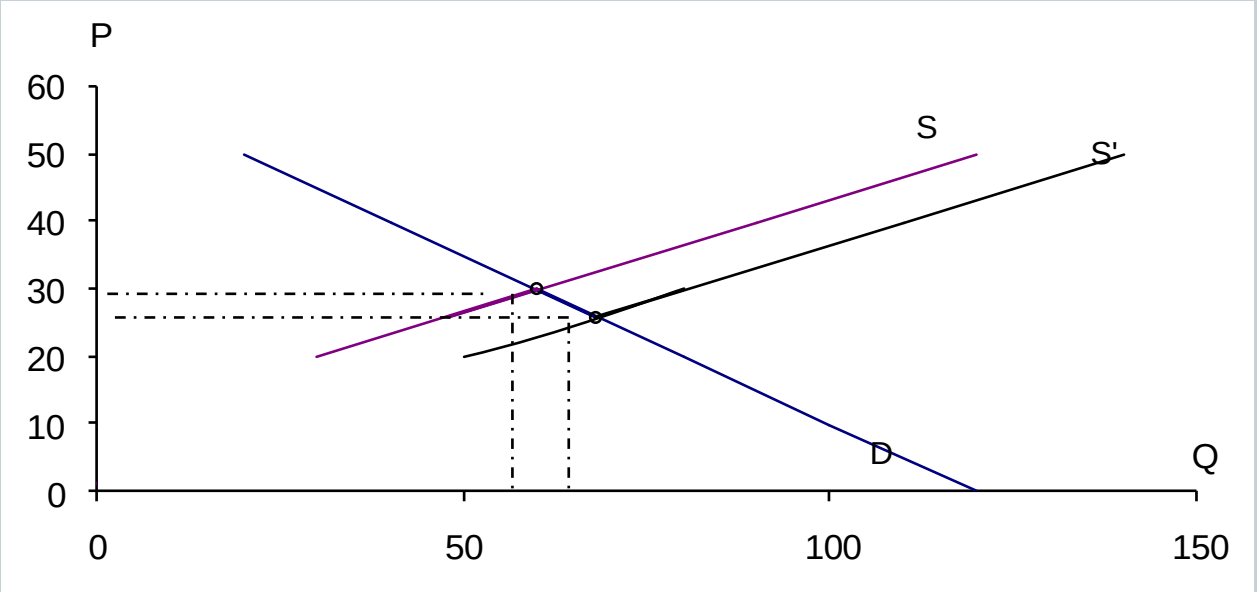
Παράδειγμα: Μεταβολή της ζήτησης

Έστω ότι ο καιρός είναι πολύ ζεστός. Πώς επηρεάζει αυτό την αγορά παγωτού; Η καμπύλη ζήτησης μετατοπίζεται προς τα δεξιά. Η αύξηση αυτή της ζήτησης αυξάνει την τιμή και την ποσότητα ισορροπίας.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Με ανάλογο τρόπο λειτουργούν οι μεταβολές της προσφοράς. Μια αύξηση της προσφοράς οδηγεί σε μείωση της τιμής και αύξηση της ποσότητας ισορροπίας και το αντίστροφο.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Οι αγορές παρέχουν ένα τρόπο συντονισμού των οικονομιών, μέσω αγοράς και πώλησης. Ο ανταγωνισμός μεταξύ αγοραστών και πωλητών τείνει να παράγει μια τιμή εκκαθάρισης της αγοράς στην οποία η ζητούμενη ποσότητα ισούται με την προσφερόμενη ποσότητα.

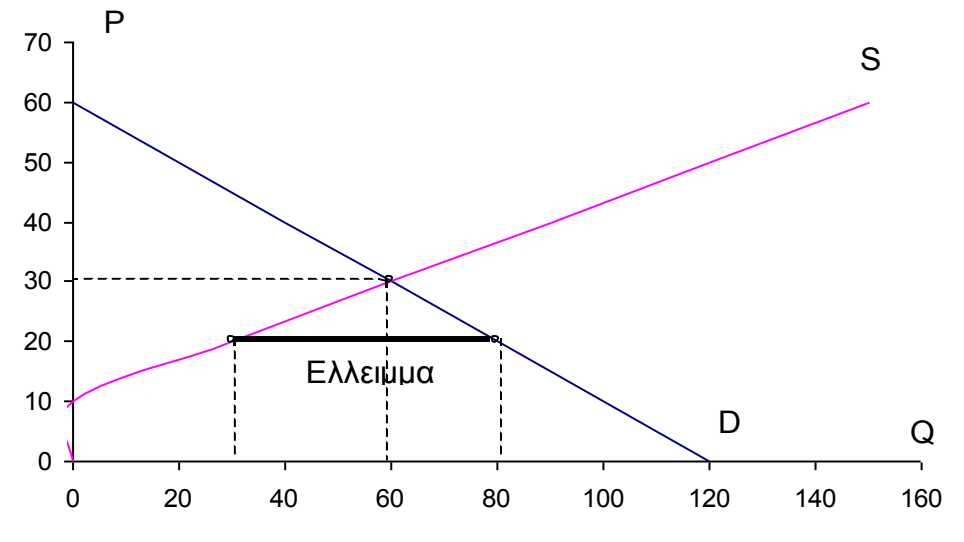
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΟΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΜΠΥΛΩΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗΣ

ΚΑΜΠΥΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ	ΚΑΜΠΥΛΗ ΖΗΤΗΣΗΣ
Η τεχνολογία	Οι προτιμήσεις των καταναλωτών
Το κόστος των απαραίτητων εισροών	Τα εισοδήματα των καταναλωτών
Εναλλακτικές ευκαιρίες κέρδους από τους πωλητές	Διαθεσιμότητα εναλλακτικών προϊόντων
Αριθμός δυνητικών παραγωγών	Αριθμός δυνητικών αγοραστών

Ο ανταγωνισμός δεν καταλήγει πάντα σε εκκαθάριση των αγορών. Μπορεί η πλεονάζουσα προσφορά ή ζήτηση να διατηρηθούν για μεγάλο χρονικό διάστημα ή επ' αόριστο. Αυτό γίνεται σε περιπτώσεις όπου η προσφορά και ζήτηση επηρεάζουν τις τιμές αλλά δεν τις καθορίζουν λόγω κάποιας άλλης σημαντικής επιρροής.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης
Επιβολή ανώτατης τιμής

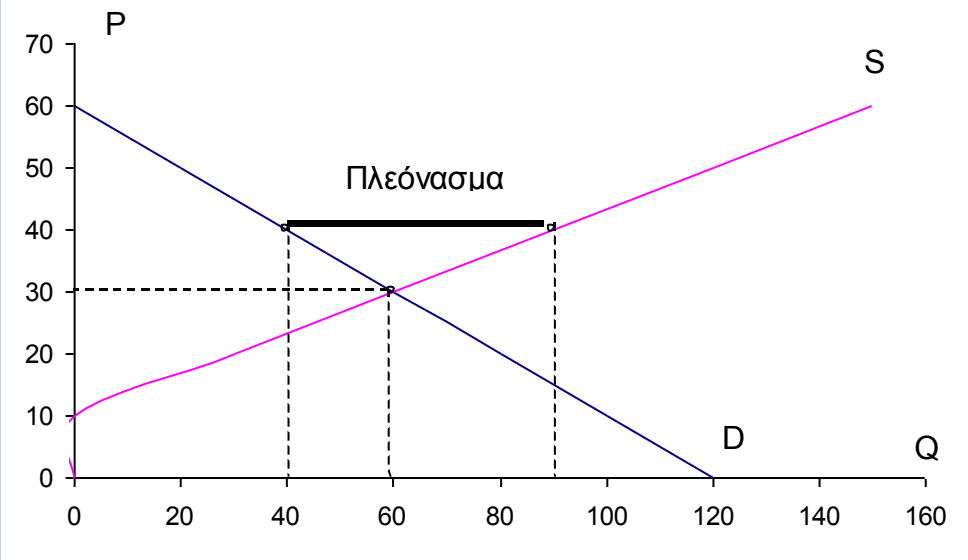

Π.χ. Έλεγχος ενοικίων

- ✓ Όταν επιβάλλονται ανώτατες τιμές στα ενοίκια, ενώ βραχυχρόνια το μέτρο είναι σχετικά αποτελεσματικό, μακροχρόνια προκαλεί σοβαρές ελλείψεις στεγαστικών χώρων, γιατί μειώνεται η τάση για νέες κατασκευές.
- ✓ Με την πάροδο του χρόνου τα χαμηλά ενοίκια αποθαρρύνουν τις κατασκευές και αυξάνουν την ζήτηση οπότε οδηγούν σε έλλειψη στέγης. Αποτελέσματα: διακρίσεις ενοικιαστών – «μαύρη αγορά».

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

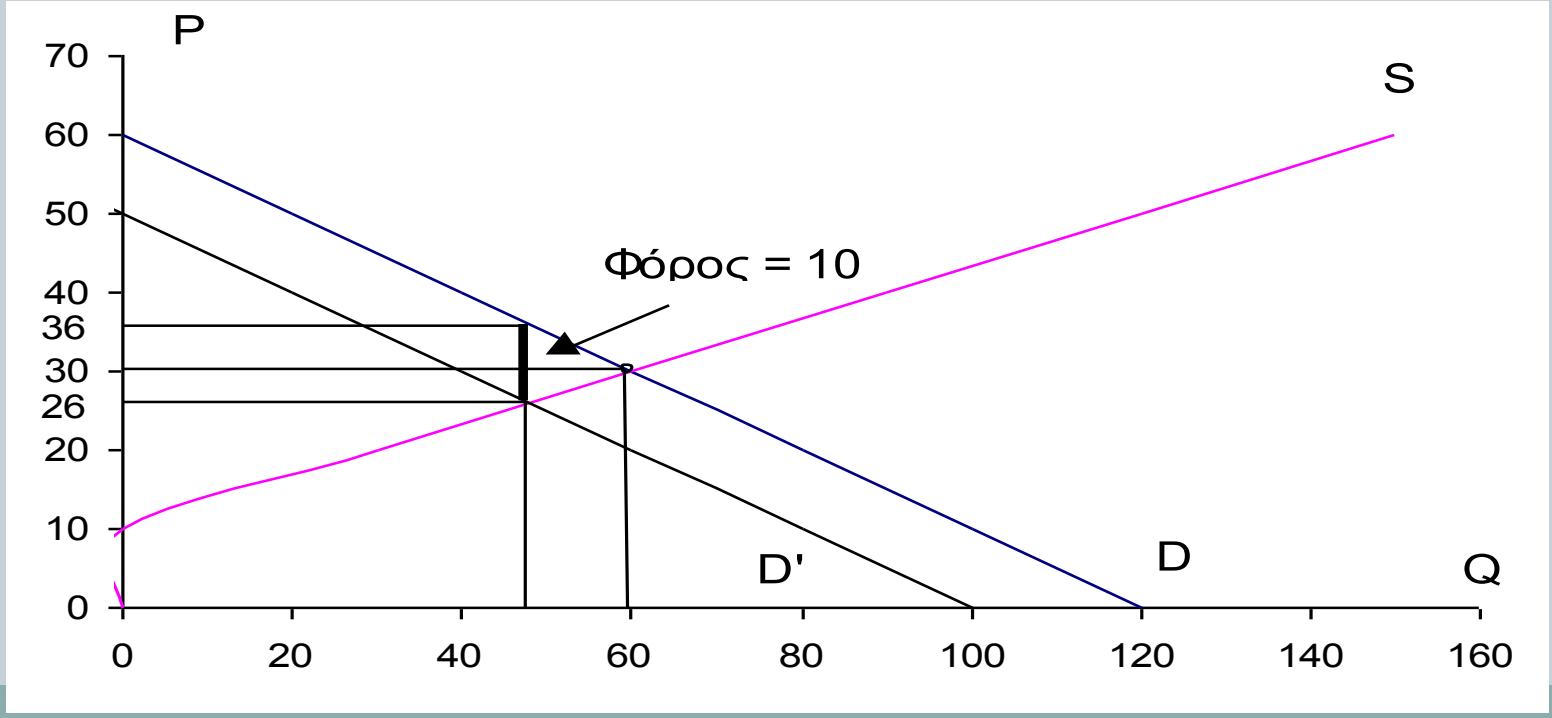
Επιβολή κατώτατης τιμής

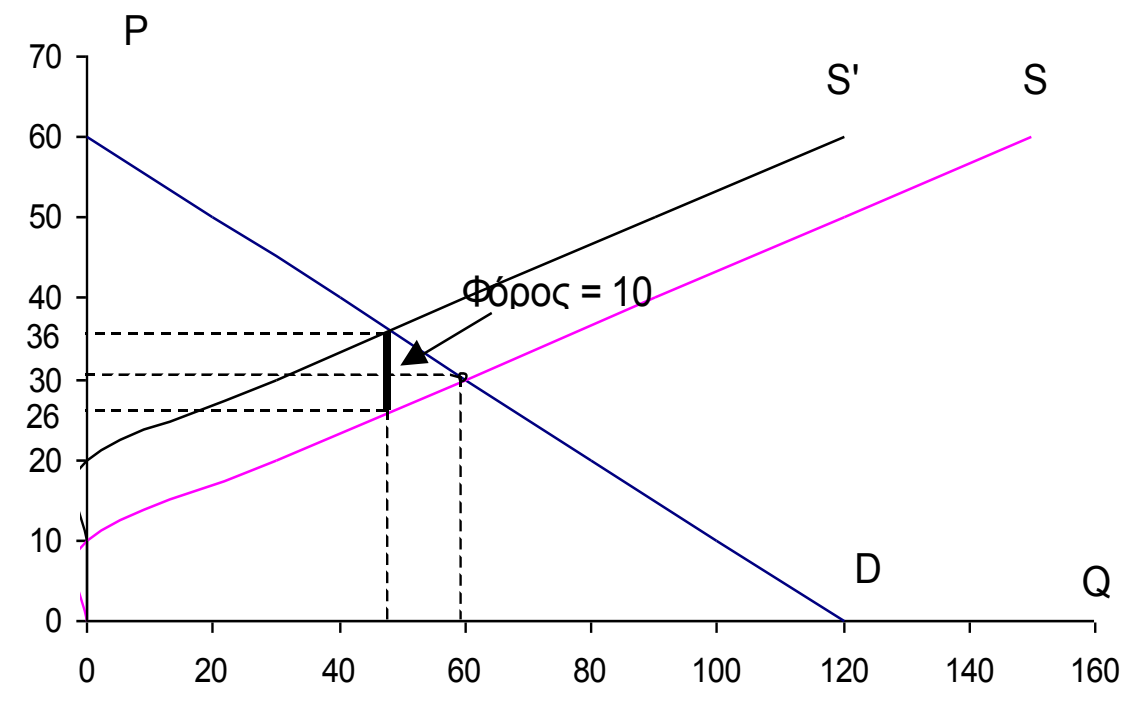
ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Φόροι

Ένας φόρος σε ένα αγαθό προκαλεί μια αναντιστοιχία ανάμεσα στην τιμή που πληρώνουν οι αγοραστές και στην τιμή που εισπράττουν οι πωλητές. Στην νέα ισορροπία μετά την επιβολή του φόρου οι αγοραστές πληρώνουν περισσότερο και οι πωλητές εισπράττουν λιγότερο, οπότε το φορολογικό βάρος μοιράζεται.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Ο Adam Smith και το «Αόρατο Χέρι»

Στην ουσία αυτό που έλεγε ο Adam Smith ήταν ότι «αν κάτι επιφέρει χρηματικό κέρδος σε κάποιον, τότε είναι επωφελές και για όλους».

"Αν η τιμή ενός αγαθού μετρά την ικανότητά του να ικανοποιεί μιαν ανθρώπινη ανάγκη και αν το κόστος του μετρά αυτό που πραγματικά κοστίζει στην κοινωνία η παραγωγή και η χρήση του, τότε το κέρδος που αποκομίζει όποιος παράγει το αγαθό αυτό (τιμή μείον μοναδιαίο κόστος) είναι το μέτρο της κοινωνικής συμβολής της παραγωγής του και άρα, η επιδίωξη του ατομικού συμφέροντος (επιδίωξη του κέρδους) έχει ως αποτέλεσμα την κοινωνικά επιθυμητή χρήση των ανθρώπινων και φυσικών πόρων".

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

- Οι αγορές εκτελούν δύο αξιόλογες λειτουργίες: παρέχουν οικονομικά σημαντικές **πληροφορίες**, καθώς και το **κίνητρο** για να δράσει κανείς με βάση αυτές τις πληροφορίες.

- **Οι πληροφορίες** που παρέχουν οι αγορές αναφέρονται στο βαθμό σπανιότητας κάθε αγαθού ή μιας υπηρεσίας. Σε μια ανταγωνιστική αγορά, η τιμή ενός αγαθού είναι μέτρο της σπανιότητάς του.

  Σπανιότητα είναι η σχέση μεταξύ της επιθυμίας για κάτι και της δυσκολίας να το αποκτήσουμε. Ένα επιθυμητό αγαθό που δύσκολα μπορούμε να το αποκτήσουμε λέγεται σπάνιο.

- **Τα κίνητρα** που παρέχει η αγορά είναι 2 ειδών: 1) οι καταναλωτές ψάχνουν για την καλύτερη αγορά και προσπαθούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους χρησιμοποιώντας αγαθά που δεν είναι σε μεγάλη σπανιότητα, αναζητούν αγαθά με χαμηλότερες τιμές, 2) οι παραγωγοί θα προσπαθήσουν να παράγουν αγαθά που θα πουληθούν έναντι υψηλής τιμής ώστε να έχουν κέρδος, παράγουν κάτι που δεν είναι σπάνιο χρησιμοποιώντας εισροές που δεν είναι σπάνιες.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

- Η ίδια η αγορά δίνει **πληροφορίες** στους συμμετέχοντες σε αυτήν.

  Εάν η αγορά εκκαθαρίζεται σε χαμηλότερη τιμή τότε θα πρέπει να ισχύει ότι: α) η τιμή που οι αγοραστές επιθυμούν να πληρώσουν είναι μικρότερη και β) η τιμή στην οποία οι πωλητές επιθυμούν να παράγουν είναι επίσης χαμηλότερη.

- Εάν λοιπόν για την παραγωγή ενός αγαθού υπάρχει ανισοροπία, κάποιου είδους π.χ. υπερβάλλουσας προσφοράς η αγορά παρέχει στους παραγωγούς το **κίνητρο**, με τη μορφή απειλής, ότι ή θα προσαρμοσθούν στις πληροφορίες που παρέχει η αγορά ή θα βγουν από το παιχνίδι

- Αυτή είναι η **επίδραση του αόρατου χεριού** που ξεπερνάει τα δύο βασικά μειονεκτήματα του συντονισμού βάσει εντολών (έλλειψη των κατάλληλων πληροφοριών και έλλειψη κινήτρων).

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Οι τιμές αποτελούν ένα αποκεντρωμένο σύστημα πληροφόρησης και κινήτρων
ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΩΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ
Για τους καταναλωτές: Οι τιμές μετρούν το κόστος παραγωγής ενός εμπορεύματος.
Για τους παραγωγούς: Οι τιμές μετρούν τη ζήτηση για ένα εμπόρευμα και υποδηλώνουν ποιες εισροές είναι περισσότερο δαπανηρές
ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΩΣ ΚΙΝΗΤΡΟ
Για τους καταναλωτές: Οι τιμές σε συνδυασμό με την ανάγκη να παραμείνει κανείς στα όρια του χρηματικού προϋπολογισμού του, οδηγούν στην ικανοποίηση των αναγκών με το φθηνότερο δυνατό τρόπο.
Για τους παραγωγούς: Οι τιμές, σε συνδυασμό με την ανάγκη να κερδηθούν χρήματα προκειμένου να μη χρεοκοπήσει η επιχείρηση, οδηγούν σε χαμηλού κόστους παραγωγή των αγαθών που ζητούνται.

Αυτά όμως ισχύουν κάτω από ορισμένες ιδανικές συνθήκες που έχουν υποτεθεί.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Αποτυχία της αγοράς: η αγορά αποτυγχάνει όταν η αυθόρμητη αλληλεπίδραση αγοραστών και πωλητών στις αγορές, όπου ο καθένας επιδιώκει το δικό του συμφέρον, καταλήγει σε αποτελέσματα που, γενικά, είναι ανεπιθύμητα.

Προβλήματα με το αόρατο χέρι:

1. Εάν οι αγορές δεν είναι ανταγωνιστικές οι μεταβολές των τιμών μπορεί να μη σηματοδοτούν μεταβολές στο κόστος παραγωγής του αγαθού.
2. Οι μη ανταγωνιστικές αγορές δεν μεταδίδουν τις σωστές πληροφορίες σχετικά με κόστος αλλά αποτυγχάνουν επίσης να κάνουν τη δημιουργία σωστών κινήτρων.
3. Το κόστος ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας για το χρήστη μπορεί να μη μετράει το τι κοστίζει για το σύνολο της κοινωνίας. Το κόστος ενός αγαθού για το χρήστη λέγεται ιδιωτικό κόστος και εκείνο για την κοινωνία ως σύνολο είναι το κοινωνικό κόστος. Οι τιμές στην καλύτερη περίπτωση μετρούν μόνο το ιδιωτικό κόστος.

   Όταν το κοινωνικό κόστος > ιδιωτικό κόστος = διάχυση κόστους.

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Τα οφέλη που αποκομίζει ο χρήστης ενός αγαθού μπορεί να μη μετρούν τα οφέλη της κοινωνίας.

5. Η τιμή ενός αγαθού μπορεί να μη μετρά την ικανότητά του να ικανοποιεί μια ανάγκη. Η ζήτηση αντανακλά επιθυμίες υποστηριζόμενες από χρήματα.

Συμπέρασμα: Ο Adam Smith θεωρούσε ότι όταν τα άτομα ενεργούν για το συμφέρον τους, το αποτέλεσμα θα ήταν επωφελές για όλους, εφόσον τα άτομα ανταγωνίζονται πραγματικά σε ανταγωνιστικές αγορές.

Σε ορισμένες περιπτώσεις η ιδέα του για το αόρατο χέρι λειτουργεί ικανοποιητικά. Ωστόσο σε ορισμένες περιπτώσεις τα άτομα θα βελτίωναν τη θέση τους εάν συντόνιζαν τις ενέργειές τους, αλλιώς καταλήγουμε σε αποτυχία

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Άρα, η **αγορά αποτυγχάνει** όταν κατά την επιδίωξη του ατομικού συμφέροντος από αγοραστές και πωλητές, παράγονται μη επιθυμητά αποτελέσματα. Αυτό συμβαίνει όταν:

1. Οι αγορές ελέγχονται από μικρό αριθμό μεγάλων αγοραστών ή πωλητών.
2. Υπάρχουν περιβαλλοντικές ή άλλες διαχύσεις κόστους στην περιοχή. Στην περίπτωση αυτή το κόστος παραγωγής για μια επιπλέον μονάδα δεν υποδηλώνει το κόστος για την κοινωνία.
3. Υπάρχουν διαχύσεις οφέλους στην κατανάλωση
4. Οι ανάγκες των ανθρώπων δεν αντανακλώνται σε ζήτηση στην αγορά λόγω έλλειψης εισοδήματος ή λαθεμένων πεποιθήσεων σχετικά με την ικανότητα του αγαθού να ικανοποιήσει τις ανάγκες κάποιου.